

Finansminister Petteri Orpos tal

Ambassadörmötet i Helsingfors den 27 augusti 2018

DET TALADE ORDET GÄLLER

Bästa ambassadörer,

vi i Finland kommer att minnas denna sommar tack vare två saker: värmeböljan, samt mötet mellan Förenta staternas och Rysslands presidenter i Helsingfors som väckte omfattande internationellt intresse. Resultaten från själva mötet var kanske magra, men för Finland och den finländska utrikespolitiken var mötet en framgång. Att mötet ordnades i Finland illustrerar Finlands och framför allt republikens president Sauli Niinistös inverkan ute i världen. Det var ett bevis på vår kompetens och förtroendet för oss.

Somliga har varit oroade över Finlands image som mötesarrangör. Värdet av medieuppmärksamheten uppgick enligt utrikesministeriets och Helsingfors stads medieundersökning till mera än 3 miljarder euro. Finland beskrevs enligt analysen som ett liberalt, utvecklat och progressivt land. För mig låter det här inte som någon gråzon.

Jag sade redan innan mötet, men låt mig nu säga det en gång till, att Finland inte är något neutralt land i en gråzon. Finland valde sin sida då vi anslöt oss till Europeiska unionen 1995. Vi valde en värdegemenskap som baserar sig på grundläggande mänskliga rättigheter, demokrati, rättsstatsprincipen och en multilateral världsordning. Världen behöver mera, inte mindre internationella konventioner och internationell rätt, respekt för kvinnors och flickors rättigheter samt åtgärder för

bekämpning av klimatförändringen. Finlands utrikespolitik baserar sig på främjande och försvar av dessa värden och målsättningar.

Skapandet av Finlandsbilden är en fortgående process och ett enskilt möte har ingen större inverkan i det stora hela. Vi politiker måste tala ut och säga vad som är Finlands position och vad som inte är det. Vi måste beskriva Finlands utrikespolitiska ställning och målsättningar med ord innan någon annan gör det.

Förutom enskilda möten måste man även ta i beaktande mera djupgående utvecklingstrender. Det regelbaserade internationella system som byggts upp efter andra världskriget förvittras nu av ifrågasättandet av konventioner och institutioner och av skapandet av en värld med regionala maktcentra där multilateralt samarbete får ge vika inför bilaterala arrangemang. Nationalistiska konservativa krafter vinner mark såväl i Europa och Förenta staterna som i öst. Auktoritära ledare ser liberal demokrati som ett hot för samhällsordningen och den makthavande eliten. Hotfull maktpolitik stormakter emellan har trivialiserats och risken om ett ohejdat handelskrig har blivit verklighet.

De allmänna utsikterna för världsekonomin är positiva. Högkonjunkturen fortsätter under de närmaste åren och tillväxten inom världshandeln är som snabbast under innevarande år. Den snabba tillväxten fortsätter tack vare draghjälp från Förenta staterna och tillväxtekonomierna. Flera föregripande indikatorer antyder dock att tillväxten inom världsekonomin kommer att avta något. Den ökande protektionismen är ett hot mot världsekonomin och den bidrar till osäkerhet. Osäkerheten utökas också av de pågående Brexitförhandlingarna, oklarheten om den nya regeringens finanspolitiska linje i Italien samt av de ekonomiska problemen i Europas stora grannland Turkiet. Alla faktorer som hotar de positiva utsikterna för världshandeln har en politisk karaktär.

Världen behöver multilateralt samarbete för att gemensamma problem ska kunna lösas. Finland måste fortsätta att försvara regelbaserad världshandel och en världsordning som baserar sig på internationella institutioner. Det är viktigt att saker och ting sägs högt, och det är aldrig onödigt att prata om värden.

Finland kan inte upprätthålla en multilateral värld ensam, men Europeiska unionen är redan en helt annan sak. Européerna borde vända blicken längre ut och söka nya partners från Australien, Indien, Korea och Latinamerika, länder med vilka vi kunde främja gemensamma målsättningar via internationella organisationer. Tillsammans med likasinnade länder kan Europeiska unionen åstadkomma förändringar.

Bästa ambassadörer,

Finland upplevde en sällsynt värmebölja i somras, men samma skedde över hela norra halvklotet. I Spanien och i Portugal steg värmen till 40 grader och nya rekord uppmättes i Korea, Japan, Algeriet och i Kanada. I Sverige orsakade torkan stora skogsbränder runtom i landet. Flera EU-länder, däribland Finland, deltog i släckningsarbetet både med brandmän och med materiel. Svenskarna har tackat Europeiska unionen och medlemsländerna för hjälpen. Det är ett exempel på mervärdet som EU skapar.

Klimatförändringen kan inte lösas av ett enskilt land, men det bör inte hindra oss från att vara ambitiösa när det gäller bekämpning av klimatförändringen. Denna regering fattade ett beslut om att förbjuda användningen av stenkol från och med 2029. Ytterligare åtgärder behövs, och avsikten är att nya beslut fattas under budgetförhandlingarna denna vecka.

Finland är förresten ett av de första länder som inkluderat hållbar utveckling i statsbudgeten. Jag vill att hållbar utveckling blir ett effektivt budgetplaneringsverktyg som finländarna stolt kan presentera ute i världen. Jag tänker lyfta fram detta samt finländska exempel på prissättning av kol då jag är ordförande för Världsbankens och Internationella valutafondens världsmöte i Bali i oktober.

Europa behöver Europeiska unionen, inte bara för bekämpning av klimatförändringen utan även för hanteringen av migrationen. Totalt miljoner människor har varit tvungna att fly sina hem på grund av krig, konflikter och förföljelse. Länder där befolkningen växer snabbare än ekonomin, sysselsättningen och framtidsutsikterna förlorar medborgare som söker sig till andra länder med nya möjligheter.

Hanteringen av migrationen förutsätter massiva åtgärder både av Europeiska unionen och av medlemsländerna. Det innebär mera utvecklingssamarbete, krishantering, privata investeringar, handel och överhuvudtaget bilateralt samarbete. Europeiska unionen behöver en bättre gemensam asylpolitik. EU:s yttre gräns måste vara effektiv och säker. De lagliga inreserutten måste vara i skick. Om EU misslyckas med detta står vi inför ännu mera fattigdom, konflikter, flyktingrörelser och radikalisering. Om EU misslyckas med detta står vi inför ännu mera samhälleliga oroligheter i medlemsländerna.

Klimatförändringen orsakar också flyktingrörelser. Vi måste göra allt vi kan för att stödja hållbar tillväxt i de afrikanska länderna. Utvecklingssamarbetet är viktigt men det räcker inte ensamt för att lösa Afrikas talrika problem. Låt mig ge ett exempel. Över 2 miljoner hektar skog skövlas i Afrika varje år eftersom befolkningen växer så snabbt. Alla förstår att klimatet helt enkelt inte har råd med att förlora skogarna i Afrika. Men alla förstår också att människorna i de afrikanska länderna har sina egna

behov. Befolkningen växer snabbt och behovet av arbetsplatser, trä och odlingsmark växer i samma takt.

En väsentlig del av lösningen är hållbar skogsbruk, dvs. att skogarna skyddas och vårdas på ett hållbart sätt, men på ett sätt som samtidigt genererar arbete och ekonomisk nytta. Finland är i själva verket en stor skogsaktör i Afrika. Genom utvecklingsamarbete har vi till exempel understött planteringen av tusentals hektar skog i Tanzania.

Men jag tycker att vi borde göra ännu mera. Vi har alla förutsättningar: kompetensen, erfarenheten och visionen. Välståndet i Finland har ökat tack vare hållbart skogsbruk. Om det finns någon bransch som vi kan så är det skogen. Och just nu behövs denna kompetens i tillväxtländerna. Detta klimattalko förutsätter även insatser från våra skogsbolag. Jag uppmuntrar dem till att utforska möjligheterna i de afrikanska skogarna.

Bästa ambassadörer,

Världen förändras allt snabbare och utvecklingen har medfört nya säkerhetshot. Det är drygt ett år sedan Finland för första gången drabbades av ett terrordåd som liknar de som drabbat Europa redan tidigare. Hybridpåverkan antar nya former hela tiden. Det är ett hot mot demokratin och fria val.

Hybridhoten är så komplexa att de bör mötas både av EU och av Nato. Hybridkompetenscentret som inrättats i Finland, och som ska underlätta intensifieringen av samarbetet mellan EU och Nato, spelar en nyckelroll. Centret erbjuder Finland en ypperlig chans att profilera sig, och det måste utnyttjas. Nu ska vi inte handla på det typiska finländska viset. Nu ska vi inte sätta ljuset under skäppan!

Det finländska samhället bör bereda sig för flera slags allvarliga hybrid- och cyberhot. Förebyggandet av såväl nya som gamla säkerhetshot kräver både hårda och mjuka medel. I mitt förslag till nästa års budget kommer antalet poliser att bevaras på den nuvarande nivån och tilläggsfinansiering föreslås för ändamålet. Skyddspolisen och Gränsbevakningsverket kommer också att få ytterligare finansiering.

I mitt budgetförslag finns även anslag för inrättandet av statsrådets hybridanalysfunktion. Avsikten är att förstärka vår förmåga att identifiera och analysera hybridhot. Hybridkompetenscentret kommer också att få ytterligare medel. Genomföringen av lagstiftningen om civil underrättelse anvisas tilläggsmedel, förutsatt att lagstiftningsreformen träder i kraft nästa år. Jag anser att lagstiftningen bör sättas i kraft omedelbart.

Den ökande rasismen, nätmobbningen och anstiftan till våld såväl i nätdiskussioner som i skolorna och på arbetsplatserna är ett problem som berör ett stort antal olika människor. Yttrandefriheten medför alltid ett ansvar för det man säger och skriver själv. Yttrandefriheten omfattar inte hatpropaganda, våldshot, rasism eller mobbning. Vi kommer att gå igenom den straffrättsliga lagstiftningen, polisens och myndigheternas verksamhetsmöjligheter, serviceleverantörernas ansvar för innehållet de publicerar samt medlen att bekämpa hatpropaganda och mobbning för att hitta bättre sätt för att hindra hatpropaganda.

Bekämpningen av klimatförändringen, hanteringen av migrationen och avvärjandet av nya säkerhetshot kräver samarbete mellan olika länder. De övriga EU-länderna utgör förstås en naturlig referensgrupp för Finland. Som en del av EU kan Finland och de övriga EU-länderna ha större inverkan även ute i världen.

Bästa ambassadörer,

Finlands EU-ordförandeskap pågår för fullt om ett år. Vårt ordförandeskap kommer att präglas av att det nya Europaparlamentet inleder sin verksamhet, valet av nya kommissionärer och förhandlingarna om en ny flerårig budgetram. Vi måste vara beredda på att budgetförhandlingarna pågår ännu hösten 2019.

Den totala nivån för kommissionens budgetramförslag från maj är ur finländskt perspektiv väldigt hög. Förslaget iakttog dock de för Finland viktiga innehållsmässiga målsättningarna mycket väl. Kommissionen föreslår mera pengar för hanteringen av migrationen, försvarssamarbetet samt forskning och undersökning. Satsningarna i forskning, undersökning och innovationer stöder tillväxt, sysselsättning och kompetens över hela Europa. Européerna förväntar sig åtgärder av EU i fråga om migrationen och försvaret.

Att värnandet om rättsstatsprincipen ställts som villkor för EU-finansiering är en välkommen förändring, något som den finländska regeringen också framhållit. Rättsstatsmekanismen, med vars hjälp man till exempel följt utvecklingen av rättsstatsläget i Polen, fick sin början av att utrikesministrarna i Finland, Tyskland, Holland och Danmark skickade ett gemensamt brev till kommissionen.

Den största utmaningen ser ut att vara att varje EU-land förutom sitt eget fång även kunde blicka mot framtiden och komma ihåg att budgeten bereds med tanke på hela EU:s gagn. Den totala nivån måste bedömas utifrån innehållet i propositionen. Eventuella tilläggsavgifter måste generera mervärde åt finländarna och andra européer.

Finlands andel inom olika policyområden, såsom den gemensamma jordbrukspolitiken och regionutvecklingen, beror på kriterierna och förhandlingsresultaten. För att Finland ska kunna ha framgång i förhandlingarna måste vi ha tydliga mål och förhandlingsutrymme och så måste vi hitta vänner som delar våra intressen.

Då Finland inleder sitt EU-ordförandeskap har Storbritannien redan trätt ut ur EU, och vi befinner oss förhoppningsvis i ett kontrollerat övergångsskede där EU och Storbritannien måste återuppbygga sitt förhållande. Både EU och Storbritannien måste anpassa sig snabbt till det nya läget, vare sig vi har ett avtal eller inte. Finland önskar att det nya förhållandet skulle byggas på ett avtal som är gott både för EU och för Storbritannien, men inte till vilket pris som helst.

EU kan aldrig ge avkall på sin viktigaste skapelse, den inre marknaden, eller på den fria rörligheten för människor, varor, tjänster och kapital. Jag tror att ett avgörande samförstånd kan uppnås trots meningsskiljaktigheterna, eftersom båda parterna har en stark vilja att åstadkomma ett avtal, eftersom intressena är så stora på båda sidorna.

Till EU:s fördel kan man säga att vi lyckats tala med en röst och hålla oss bakom en enda förhandlingsposition. Detta är förutsättningen för att brexitförhandlingarna ska lyckas även i fortsättningen. EU:s chefsförhandlare Barnier och hans team har Finlands fulla stöd.

Finland och de övriga nordiska EU-länderna förlorar en viktig partner då Storbritannien lämnar EU. Storbritannien delade flera målsättningar som var viktiga för oss, till exempel försvarandet av konkurrens och bekämpningen av protektionism och var en viktig part när denna agenda framhävdes i EU-sammanhang. Finland ska inte

endast anpassa sig till det nya läget och Storbritanniens utträde utan vi bör systematiskt skapa goda relationer till andra likasinnade EU-länder som delar vår agenda om ansvarsfull ekonomi och bekämpning av protektionism.

Ett gott exempel på detta är Hansa-samarbetet som jag varit med om att inleda tillsammans med finansministrarna i Holland, Irland, Sverige, Danmark, Estland, Lettland och Litauen i anslutning till frågor som gäller utvecklandet av Europeiska ekonomiska och monetära unionen. Utvecklandet av bankunionen och kapitalmarknadsunionen prioriteras högt, och vi har likadana målsättningar för dem. Finlands grundlinje har varit att problem inte löses med pengar eller genom att utöka det solidariska ansvar som baserar sig på inkomstöverföringar. Ett fördjupat solidariskt ansvar som baserar sig på inkomstöverföringar snarare splittrar än förenar euroområdet.

Tysklands och Frankrikes förklaring i slottet Meseberg om vidareutvecklandet av EU utgör en god utgångspunkt för utvecklandet av ekonomiska och monetära unionen. I det stora hela är 80 procent av innehållet gott, 10 procent sådant som ur finländskt perspektiv ännu kräver finslipning och 10 procent sådant som inte motsvarar våra målsättningar. Utifrån detta kan vi mycket väl uppnå enighet. Utvecklandet av EU har alltid inneburit samordning av olika visioner. Det värsta vore om man inte kom överens om visionerna och utvecklandet därför stagnerar. Det är viktigt att vi kommer framåt med utvecklandet av ekonomiska och monetära unionen.

Finland har två viktiga målsättningar under EU-ordförandeskapet. Det första är att skapa en minnesbild. Vi har möjlighet att påverka och att höja vår profil inför de andra EU-länderna. Vi måste ta vara på chansen. Det andra målet är att lyckas med förhandlingarna om EU:s regeringsprogram, dvs. att påverka den nya kommissionens arbetsprogram så att ärenden som vi upplever som viktiga får den vikt vi önskar.

Jag anser att kompetens och utbildning skulle vara naturliga prioriteringar under Finlands EU-ordförandeskap. Förstärkningen av kompetensen och utbildningen är nyckeln till de utmaningar för EU-länderna som följer av förändringarna inom arbetslivet, såsom digitaliseringen och automatiseringen. Genom att höja och upprätthålla kompetensen och utbildningsnivån kan vi omvandla dessa utmaningar till möjligheter.

Det viktigaste är att möjliggöra sådant förvärvande av kunskap, kunnande och kompetens med vilka hjälp Europa kan utnyttja digitalisering, tillämpa AI och främja hållbar tillväxt med framgång. Kompetensen är Europas trumf i den globala konkurrensen. Kompetensen hjälper att bekämpa fattigdom och apati. Kompetensen är hörnstenen i det Europeiska välfärdssamhället. Finland är redan känt från förr som supermakten inom utbildning.

Nästa vår inleds en ny tid i EU då vi väljer både ett nytt parlament och nya kommissionärer. Nu är det dags att bedöma den gångna perioden och att begrunda vad EU borde fokusera på näst. Att EU är stor i stora frågor och liten i små frågor är ett gott råd även i fortsättningen. Det är dags att EU efter årtal som präglats av eurokrisen nu riktar blicken utåt och mot framtiden.

Jag förväntar mig att nästa kommission ännu kraftigare koncentrerar sig på hållbar tillväxt och medborgarnas välfärd. Den nya tillväxten måste basera sig på användning av hållbara, förnybara och återanvändbara material, cleantech och låga koldioxidutsläpp. EU:s utfästelse till att främja kolsnål ekonomi förutsätter hållbar industriell produktion och hållbart utnyttjande av naturresurser. Hållbar utveckling är inte något hinder utan en möjlighet! Tillgången till kompetent arbetskraft är en väsentlig tillväxtfaktor på den inre marknaden. Avvecklandet av hinder för rörligheten

är ett effektivt sätt att påverka tillgången till arbetskraft. Jag förväntar mig att nästa kommission riktar sig ännu mera utåt och koncentrerar sig på att förespråka och förstärka ett öppet och regelbaserat handelssystem.

EU måste göra mera för att förstärka Europas säkerhet och försvar och för att skydda medborgarna i en utmanande geopolitisk omgivning. Det europeiska försvarssamarbetet är ett område där EU-länderna kan skapa betydande europeisk mervärde. Verkställandet av olika initiativ och etableringen av verksamheten bör säkerställas. Det är viktigt för Finland att man vid behandlingen av försvarsinitiativ lyfter fram hur de främjar skyddandet av Europa. Det ligger även i Finlands intressen att utveckla tillämpningsförutsättningarna för klausulen om ömsesidigt bistånd och att lyfta fram den till exempel i EU:s övningsverksamhet.

Finland måste vara ambitiös under sitt ordförandeskap och i sin EU-politik i allmänhet. EU är inte något intressebevakningsobjekt. EU är vi. Det är dags att vi förstår att ett starkare EU även förstärker Finlands självständighet.

Vår linje är inte att bromsa den europeiska integrationen utan att styra den i den riktning vi önskar. Den riktning jag önskar mig är ett enhetligt och starkt EU som klarar av att företräda sina medlemsländer och medborgare på internationella arenor, och som kan producera säkerhet och välfärd åt sina medborgare effektivare än ett enskilt medlemsland ensamt.